

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. III. Enodatio plurium quæstionum de fama, & honore, & bonis fortunæ
ex damnatis propositionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

exponit, teneturque ad restitutionem damni secuti totius gravis, nisi culpa fuerit levis, aut si grave damnum prudenter credebatur non futurum, ita Molin. loco cit. (quidquid contradicat Lugo n. 149.) quia tunc damnum est involuntarium. Tempore belli licite intercipiuntur litteræ hostis, & leguntur, uti etiam illæ, ex quibus prudenter times proprium, aut alienum injustum damnum; pariter Ministris publicis fas est referare litteras dum expedire bono communi judicant, cavendum tamen, ne publicent alia eo non facientia.

Quomodo se gerere debeat Superior in secreto delicto subditi ad se delato constitutum est de Religiosis Societatis in Congreg. VII, Decret. 33, de quo fuse Lugo à num. 117. & à n. 145. Palao 1. p. tractat. 6. Disput. 3. pag. 11. Haunold, tract. 2. n. 550. Ad quoddam Decalogi præceptum spectet secreti observatio Disputat loco cit, Lugo 143.

Resp. Deturque ad illud præceptum spectare, ad quod spectat bonum, quod aufertur violando secretum; quando enim secreti violatio redundat in damnum vitæ, membrorum sanitatis, observatio secreti pertinet ad bona corporis, si redundet in damnum famæ, aut honoris, observatio spectat ad bonum famæ, &c. Si redundet in damnum bonorum fortunæ, observatio secreti spectat ad bona fortunæ, proinde ad præceptum prohibens horum violationem. Demum si violans secretum nocet bonis animæ, ut si circa hæc sequitur aliquod damnum E. g. peccatum, ignorantia, læsio usûs rationis, aut quid simile, observatio spectat ad bonum animæ. Et cum secretum E. g. scientia, quam quis possidet alijs ignorantibus sit quoddam bonum ab anima possessum, ejus violatio censetur esse quasi furtum spirituale circa bona animæ.

§. III.

Enodatio plurium quæstionum de fama & honore & bonis fortunæ ex damnatis propositionibus.

320. **Q**uæres primò an Religiosus, aut clericus calumniatorem gravia crimina de se vel sua Religione spargere minantem, jamque paratum publicè, & coram viris gravissimis impingere licite occidat, si alius modus impediendi non superest? Ratio affir-

mandi, licita est occisio injusti invaloris bonorum magni pretij, dum aliter conservari possunt, ergo à fortiori observandum honorem & famam utpote Ordinis altioris bonis fortunæ. Respondeo negativè; affirmativam enim Alexander VII. in propositione 17. damnat, cui

eni est affinis immediate sequens 18. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum evitare: Damnatæ Alexandrinæ decimæ septimæ concordat damnata ab Innocentio XI. trigesima: fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fustis percutiat, & post impactam alapam vel ictum fustis fugit.

Ratio omnium est, quod omnes dictæ propositiones sint periculosissimæ communique bono perniciosæ utpote laxantes licentiam facile tollendi homines ex vita sub prætextu imminentium gravium calumniarum, falsæ accusationis aut attestacionis, aut ferendæ iniquæ sententiæ, & cum quisque se facile pro viro honorato reputer, datur sic plerisque licentia occidendi alterum quasi nitentem calumniari cum percussione, quod aliâ viâ calumnia sit inevitabilis cum maximo reipublicæ detrimento, ut notavit Laym. *L. 3. tract. 3. pag. 3. c. 5. n. 2.* Amicus hic *Disp. 36. n. 118.* nunquam docuit oppositum, sed expressè protestatur se loqui solùm disputandi gratia maturo iudicio relicto penes prudentem lectorem vide *num. 27.* præsentis tractatus.

Confirmatur ex Didaco Hurtado *Theol. Reform. ad proposit. Innocentij XI. Dissert. 19. a n. 7.* licet cuivis fas sit vim vi repellere servata debita moderatione, secus ulli nullâ vi intercedente, idque patet à posteriori, quod in omni benè ordinata republica plectere-

tur ut homicida, si occideret alterum nullam vim exercentem sub prætextu calumniæ imminentis declinandæ, atque in calumniis injustis regulariter nulla vis inferitur: vis enim dicit actionem fieri sciente, ac renitente altero, proinde contrariè invito: calumnia autem sæpe clandestine spargitur: est enim nihil aliud, quam impostura falsi criminis, seu impostio & obiectio, ergo calumnia est separabilis à violentia, sed & ab hac separatam non fas est præoccupare occisione calumniatoris, imò nec minori alia violentiâ, calumnia enim non vi, aut cædibus, sed veritatis manifestatione propulsatur.

Ratio affirmandi allata in oppositum est infirma, quod magni pretij bona facilè nequeant recuperari ab invasore, & nisi fas esset occidere hunc servato moderamine nequissimi latrones, & fures foverentur.

Similiter vita semel amissa, & pudicitia virginalis est irreparabile damnum multo gravius bonis fortunæ, ergo si licita est occisio pro defensione bonorum magni pretij, à fortiori occiditur justè aggressor vitæ, & nitens stuprare Virginem, dum aliter nequit violentiam actualem repellere, (ut si clamor sit inutilis, aut ignominiosus) etsi exinde sit æternum damnandus, id suæ malitiæ imputet, non necessitati gravi, cum nulla labore, Molin. *tom. 4. Disp. 17. num. 10.* Sylvest. *V. Homicid. 1. q. 5.* Idem dic de eo, qui violenter vult cum viro sodomiam patrare Cardenas *Dissert. 21. n. 47.*

321. Dixi pro defensione magni pretij: quia secluso magno pretio occisio foret homicidium: unde Innocentius XI. damnat propositionem trigessimam

mam primam: Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei, Ratio damnationis est, quod aureus unus regulariter non sit necessarius pro conservatione vitæ suæ, aut suorum, aut status justè acquisiti. Immeritò autem propositionem damnatam Lumbier & Filguera appingunt Molinæ tom. 4. Disp. 16. num. 7. sic loquenti: *Quando autem quis injustè aggredetur usurpare rem etiam valoris unius aurei, vel minoris adhuc valoris resistente Domino, aut Custode illius, certe neque ad panam neque ad culpam audeo condemnare, qui illam defendendo interficeret cum moderamine inculpatæ tutelæ injustum aggressorem.* Immeritò inquam illi attribuitur, non enim indiscriminatim loquitur de fure, sed de raptore, seu violento occupatore: nec dixit regulariter, sed non audeo, quod verbum notat suspensionem, & dubietatem, ac insuper requirit moderamen inculpatæ tutelæ, ubi plures involuntur conditiones difficulter concurrentes, nec attendit ad valorem rei defensæ, an sit aureus aut minor sed potius ad contemptum & violentiam justè defendenti illatam, hæc autem magna possunt esse etiam pro re nimis parva: ita vindicat Molinam citatus Hurtado num. 49. et in 48. non acquiescat propositioni Molinæ absque majore explicatione, uti nec ego.

Si regulariter est illicita occisio ad defensionem actû possessorum, multo minus ad defensionem non possessorum, sed speratorum, aut ad quæ habemus jus ad rem: quare scandalosa est propositio trigesima secunda inter 65. Innocentianas: non solùm licitum est defendere

defensione occisiva, quæ actû possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus. Uti etiam trigesima tertia nihil priori addens; nisi varia exempla juris inchoati, quæ ita sonat: *licitum est tam heredi, quam legatario contra injustè impediens, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut, & jus habenti in Cathedralam vel præbendam contra eorum possessionem injustè impediens.* Prior propositio omisâ defensione honorum pleno jure ad nos spectantium duas continet partes; unam de sola spe honorum omni speciali jure destituta; alteram innitentem alicui juri præhabito, quod exemplificat trigesima tertia.

Ratio damnationis est, quod patet aditum frequentibus homicidijs propter jura ad rem, & spes plerumque incertas quas, & earum frustrationes insanna lucri cupiditas certas apparere facit: neque propositio distinguit, an injustitia sit clandestina, proinde non in violenta, an vis gravis, aut levis, an res defendenda sit magni vel parvi momenti, quæ omnia & plura alia explicanda forent, ut decerni possit, an quanta defensio sit licita, ut arguit citatus Hurtadus à n. 55.

Dictas duas propositiones Filguera, & aliqui alij adscribunt Patri Amico hic Disp. 36. n. 131. Sed falsitas est pathetica: quia Amicus in prima meminit defensionis siue licite occisiva, & in secunda adverbium taliter etiam omisit, ac in antecedentibus consequentibusque corollaris, quando defendit licere occisionem clare expressit: hic verò penitus siluit atque insuper n. 126. tres requirit

Con-

Conditiones, sine quibus occisio est illicita. Unde corollarium tertium continens præfatas duas propositiones intelligendum non est sine iisdem, earum nullam postulant damnata Thefes.

322. Superest, ut refuratur altera pars propositionis trigesimalæ assertentis fas esse eidem viro honorato occidere eum, qui alapam infligit, aut fustè percutit, postea fugit, quam assertionem multi tenuerunt cum Navar. *Manual.* s. 15. n. 3. illique speculativam probabilitatem detulerunt Less. cit. Laym. Filliuc. Reginald. Dicast. at practicam vocant in dubium, & merito practicè esse improbabilem, est exinde, quod vix humanitus sit possibile, ut contra illum, qui destitit à violentia, & ne offensam prosequatur, fugit, præfata assertio practicetur absque scandalo, excessu, aut vindicta, quid enim aliud est, talem percussorem occidere, mutilare & repercutere in illis circumstantijs, quam se vindicare seu reddere malum pro malo, idque putare honorificum depravata mundi imaginatione adversus legem Evangelicam: hoc enim non est vim vi repellere, cum fugiens nullam vim inferat, sed ab illata destitit, & injuriam diminuit ostendendo mecum, nec repercussione &c. restituitur honor, hic namque restituitur retractione injuriæ, veniæ petitione, aliisque actibus honorificis, hoc non fit fugâ, nec actibus assertis in dictis propositionibus, sed intendit honorari ob vindictam propriâ autoritate sumptam, si verò esset honorificum reddere malum pro malo, majus pro minore, & quasi Deus non servasset suis Ministris ultionem Deut 32. v. 35. *mea est ultio, & ego retribuam.* & Rom. 12. v. 19. *scrip-*

tum est, mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus: hæc non est Consilij, sed præcepti constat ex Ecclesiastici C 28. *qui vindicari vult à Domino, inveniet vindictam.* Et certè, si honor refarciri posset occisione dehonorantis, tunc maxime procederet, dum Maritus reperit adulterum in flagranti cum uxore; hoc autem damnatur ab Alexandro VII. *proposition. 19.* ita sonante: *non peccat Maritus occidens propriâ autoritate uxorem in adulterio deprehensam.* Vide Molin. tom 4. *Disp. 17. n. 8.* probantem esse puram vindictam.

Non est paritas à latrone cum rebus meis magni pretij fugiente, quem possum trajicere, si aliter eas non est spes recuperandi, nam latro secum defert res meas, secus percussor meum honorem, sed hic est similis comburenti meam domum, quam non defert secum, sed vacuus recedit, hunc autem incontinenti posse occidi nec divina, nec naturalis lex finit, esto damnificatio aliter sit irreparabilis. Deinde etiam assumptum ut falsum negat Covar. Cum non paucis apud Dian. p. 8. *trdct. 7. Res. 47.*

Dices: vilis, & infamis habetur, qui receptâ alapâ non repercutit etiam usque ad occisionem, si alia via recuperationis desit. Respondeo sciscitando, quinam ita censeant? certè non prudentes, & legis Christianæ sectatores, sed terrena sapientes, quorum judicia non sunt tanti faciènda, ut proximus sit occidendus, ne honori nostro adversetur: *hæc est sapientia Carnis inimica DEO* ut loquitur, Apostolus Rom 8. v. 7. *revera autem ratio proxima, ob quam percussus apud prudentes hujus sæculi cense-*

tur infamis, ea est, quod se non vindicet, non autem quia reputatur pavidus, cum fugiens potius ostendat ipsum esse timendum, & licet esset timidus, non tamen timor est tanta macula: ut debeat repelli tantâ vindictâ. Igitur contemptibilitas nata ex omissa vindictâ, non est revera vilitas, & infamia, sed falsa procedens à datis in reprobum sensum, uti exprobrat Isaias C. 5. v. 20. *dicunt malum bonum, & bonum malum ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras.*

Observat Hurt. n. 37. in propositione relata, trigesima non damnari opinionem affirmantium licere occidere contiuantem ictus cum arundine, vel repetentem alapas, vel eodem in loco persistentem defensurum, id quod patrauerat, talis enim vim injustum continuat, nec ante recessam censetur consummata injuria, quapropter repercussio non transit in aggressionem, uti fit, dum percussor fugit, sed est iusta defensio, dummodo non sit major, quam postulet necessitas, foret autem major, si percussus posset percussorem cogere ad fugam, tunc enim illicitè occideret, aut mutilaret. Quod dictum est de contiuante percutere, est par ratio de eo qui per barbam alterum trahit injuriose, Moya in *selectis p. 2. tract. 6. Disp. 3. q. 3. n. 13.*

Ex his etiam resolvitur, an ad ignominiam impediendam, aut ad acceptam vindicandam, licitè possit provocare ad duellum, aut provocatus comparere? Responsio negativa eruitur ex dictis, quia apud prudentes non incurrit ullam infamiam, sed laudem ex observantia legis naturalis in 5. Decal. præ-

cepto: nullus enim potest propriâ auctoritate alterum, aut se occidere, aut periculo vitæ exponere, nisi necessaria sit sui, aut innocentis defensio. Unde Alexander VII. proscripsit hanc propositionem secundam: *Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.* Nota quam incurrit apud homines mundanos, est nota laude digna apud sapientes æstimatores, & licet re ipsa foret infamia, cum tamen sit transitoria, est postponenda salutis animæ, cujus amittendæ periculo se evidenter exponit, ob hæc, & gravissima alia damna ex duellis consequi solita Henricus IV. Rex Galliæ decrevit, quod tam provocans, quam acceptans duellum sit habendus pro infami, & modernus Rex Ludovicus XIV. sub confiscatione bonorum omnium prohibuit severissimè ac efficaciter sustulit.

323. Quæres secundò an Matriona aut puella honesta furtivè imprægnata ante factus animationem possit procurare abortum, ut evitet vitæ periculum, vel infamiam sibi, aut familiæ nobili imminentem. Affirmativam probabilem dixit Lezana in *Summa 99. Regular. volum. 2. V. abortus. n. 5.* Trullench. in *Decal. c. 1. dub. 4.* Barbosa in *collectan. ad 5. Decretal. C. si aliquis 5. de Homicid.* hõrum Sententiam reprobat Innocent. XI. proposit 34. *licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.* Hanc immediate sequitur trigesima quinta docens nullum fœtum, quamdiu est in utero vivere animâ rationali, sed incipere primum, dum

dum pariter, atque adeo in nullo abortu committi homicidium.

Respondeo negativè cum Laym, L. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. n. 2. q. 2. dicente nullo sine bono cohonestari posse. Molin. tom. 4. Disput. 27. n. 6. Lugo Disp. 10. n. 131. &c. quia abortus est fœtus jam concepti ex utero violenta abactio, seu ejectio, sed hæc est illicita: seu finis sit præservatio mortis, sive infamiae certò imminentis non procurato abortu, etsi fœtus nondum esset animatus: qui etiam per patronos damnatae Thesii non licebat procurare abortum fœtu animato, ergo nec ante animatum. Consequentia probatur primo ex S. August. L. 1. de nuptijs & concup. c. 15. ubi vocat *crudelem libidinem sterilitatis venena procurare conceptos fœtus, & prolem velle prius interire, quam vivere & si jam vivebat, occidere antequam nascatur.* Secundò quod occisio, aut gravis infamia prægnantis sit aliter inevitabilis, est moraliter impossibile judicium moraliter certum formare, ergo est practicè improbabilis ejusmodi excusatio. Antecedens probatur, quia periculum, dum non est fœtus animatus est valde distans, estque incredibile non superesse modum id declinandum, ipsaque conceptio ante animationem est omnibus incerta, & licet forte contingat, facile confundi solet cum alijs infirmitatibus, adeò ut nec ipsi Medici valeant discernere. Partus quoque multis medijs potest occultari illis, à quibus timetur, & vix nunquam desunt fideles Amicæ, aut Matres, quæ secreto auxiliantur in re jam inevitabili. Atqui judicare certo hæc omnia media postea defutura est moraliter impossibile, aut quod pericu-

lum vitæ non posset evitari, quin posset vis vi repelli, aut aliter in tuto collocari.

Tertiò quod praxis opposita libidini frænum laxet, si enim liceret aliquando procurare abortum ex prætenso illo sine, à fortiori liceret impedire conceptionem fœtus procurando sterilitatem, cum non conceptio sit remotior ab hominis generatione, quam conceptio liceret fœminæ omni modo semen jam receptum expellere, ipsi viro extravasare effundere ante consummatum coitum: fœminis conjugatis expertis ordinario partus periculosos, fas foret similia praticare.

Quartò quod procuratio abortus sit intrinsece mala utpote directè opposita fini primario copulæ, qui est prolis generatio, quam quia impedit, hinc etiam nullo casu secundum omnes est licita directa procuratio pollutionis, sed etiam, & quidem longè propinquius abortus impedit prolis generationem.

324. Objicies primò si Mater cogeretur, ad abortum fœtus inanimari, ut olim in Hispania Judæi cogebant Mauras sibi servientes, licitè Mater expelleret fœtum, cum hic ea moriente nunquam esset animandus, ergo etiam in nostro casu. Confirmatur Less, Molin. Toletus Laym. apud Dian. p. 11. tract. 6. Resol. 50. circa finem contra Sorum Turianum. Gasp. Hurtad. affirmant licere sibi membrum etiam vivum amputare ad imperium alterius, quando, nisi id faceret, occideret, ergo etiam, &c. fœtus enim ante animationem est pars viscerum, si autem hoc licet ad declinandam mortem, etiam fas erit ad præcavendam infamiam, hæc enim rectè morti

morti æquiparatur: unde in jure civili *L. Iusta causa 9. ff. de manumissis* vindictæ æquiparantur periculum vitæ, & periculum infamiæ. Respondeo nego antecedens, ad confirmationem Respondeo primò instando, ergo etiam fas est se polluere ad evitandam mortem violentam, quia semen nondum decisum est pars corporis. Secundò retorquendo, ergo etiam licebit ex illo antecedente concludere, quod licita sit foetus animati abactio. Tertiò nego consequentiam, quia membrum corporis est principaliter ordinatum in bonum, & conservationem totius, ut igitur hoc servetur, abscissio est licita; foetus autem, licet detur esse partem Matris, non tamen est pars talis, quæ principaliter sit ordinata ad conservandam Matrem, sed à longè nobiliorem alium, nempe ad propagationem speciei: unde non servit Matri, sed e contra dum præstat ei alimenta cum suo incommodo, neque eo nascente sit manca. Accedit, quod semen jam decisum nec sit pars Matris, nec Patris, longè minus foetus jam conceptus, sed contineatur intra uterum, unde fugit alimentum absque ulla physica unione, quæ tribueret illi rationem membri aliàs ut arguit D. Augustinus *L. 6. contra Julian. cap. 14.* si infans esset pars Matris, hæc Baptizata, ille esset Baptizatus, quin posset Baptizari postea natus.

Ex his colligitur, quod et si infamia æquiparetur morti, nihil conficiat argumentum, cum non liceat ad vitandam mortem causare abortum. De cetero falsa est æquiparatio, ut ostendit, & argumenta contraria diluit Raynaudus *tom. 14. tr. de ortu infantium §. 6. c. 10.*

à num. 43. fol. 306. probatque honorem, famam, laudem, &c. esse inferiora non tantum vitæ corporis, sed etiam alijs hujus bonis, ut lumine oculorum, sanitate. Quare Lessius *L. 2. hic c. 11. n. 88.* dixit nemo prudenter pro quantavis magna fama eligeret mori. Unde vulgi error est pro honore moriendum esse, ut scribit Laym. *c. 3. n. 3.* Gobat *Theol. Juridic. c. 18. n. 8.*

325. Objicies secundò foetus nondum animati abortus licita est procuratio ad servandum ex morbo Matris vitam, aliàs Medicorum Judicio morituræ; minus enim malum est impedire animationem foetus, quam hunc una cum Matre extinguere, Sanch. *L. 9. de matrim. Disput. 20. n. 9.* Laym. & alij contra alios apud Dian. *p. 5. tract. 14. Res. 90.*

Tertio matrimonium, & hujus usus naturam suam per se primo ordinatur ad speciei propagationem, & ideo debitum illius per se loquendo nequit negari citra peccatum mortale; at tamen licite negatur, quoties prudenter timeatur foetiviam ex conceptione morituram, estque probabile illam conceptionem, Dicast. *de Sacram. tom. 3. tract. 10. Disput. 9. n. 212.* Cajet. *in sum. V. matrimonium. sub. tit. de usu matrimonii. Conjugij vers. primus, §. 6.* negans debiti obligationem urgere quoties sine periculo vitæ, aut ægritudinis reddi non valet. Estque hæc communis sententia approbata à Sanch. *Disput. 24. n. 2 & 12.* etiam in casu, quo ex negatione debiti alteri immineret incontinentiæ periculum, non enim se obligat simpliciter ad reddendum debitum, sed salvam personam incolumitate.

Respon-

Respondeo primò, ad secundam longè probabilius negari antecedens cum Valq. Less, Amic. Navar. Moya Filliuc. de directa procuratione abortus, hæc enim æquiparatur pollutioni, cujus procuratio directa etiam ad morbum depellendum est prohibita *Resp.* secundò transeat antecedens nego consequentiam, quia in antecedente urget morbus præsens, cujus expulsio procuratur, dum nullum aliud medium superest: at in abortus procuratione malum non est præsens, cum scæmina de præsentis bene valeat, malumque à longe imminens potest multipliciter occultari.

Respondeo ad tertium concessio antecedente negando consequentiam, plures enim causæ insufficientes ad impediendam generationem post copulam, vel ad abortum, sufficientes sunt ad non reddendum debitum, obligatio enim hujus oritur ex contractu, proinde tot admittit dilationes, excusationesque quot restitutio, aut cæterorum debitorum solutio; at, ne directè impediatur conceptio, vel animatio, ex natura rei obligatio consurgit.

Quod si ejusmodi mulier ob partus periculosos excusata ab obligatione reddendi debitum defuncto Marito convollet ad secundas nuptias, inscio secundo Marito præfata difficultatis, censeturne renuntiare suo juri, proinde reddere debitum cum vitæ futuro periculo teneatur. Respondeo cum Didac. Hurtad. in *Theol. Refor. Dissert. 20, n. 43.* affirmat, aliàs magna foret in contractu onerum inæqualitas.

Item conjux sanus ignarus, quod alter laboret leprâ contagiosâ, non tenetur huic concedere usum Corporis,

esto verius sit posse reddere, ut ex communi tradit Sanch. *L. 9, Matrim. D. 24. à n. 21.*

326. Objicies quartò scæmina violenter oppressa potest in continenti seminisjam recepti ejectionem procurare, ne sequatur conceptio, ergo similiter excusabit metus mortis, aut infamix. Antecedens est Sanch. *L. 2. de Matrim. Disp. 22. n. 17.* continuatur enim vis retento semine, unde sicut se agitare potest, ut non recipiat, sed extra vas effundatur, ita videtur fas esse receptum ejicere.

Respondeo nego antecedens consummatâ enim copulâ opprimens se habet ut alapam infligens, & post hanc recedens, cujus repercussio non est justa sui defensio, sed vindicta *per num. 322.* unde ad probationem negatur vim continuari, sicut continuatur, antequam copula sit consummata, ante cujus consummationem licitum est oppressâ omni modo contraniti etiam cum occasione oppressoris, secus post consummationem, etsi fiat in continenti, nam per ejectionem recepti seminis non potest recuperari virginitas, nec honor ejus, nec est medium licitum se præservandi à damnis graviditatis, partus; & infamix securaræ, aliàs etiam concessum esset id ipsum facere eo jam coagulato, proinde abortum facere, quod negat etiam Sanch.

Nec juvat cum eodem dicere, quod tempore coagulationis semen pacificè possideat, hoc enim difficulter declarari potest, attentâ enim Origine semen nunquam potest dici possessor pacificus, sed violenter intrusus; nec fit pacificus possessor post recessum viri, quia hic recessus fit mox mox, ac copula est consum-

U u

mata

mata, ergo mox pacificè possidet, ergo etiam in continenti nequit ejicere.

Confirmatur contra hominem nequit etiam in continenti ejicere foemina ex metu gravi consentiens viro, aut primo bimestri deliberans de ingressu Religionis, si per vim cognoscatur à Marito, atqui si sententia Sanch. valeret, difficulter ostendi posset, cur etiam in hoc casu non esset licita ejectio, quod enim consenserit, non probat eam amisisse jus servandi se indemnem sicut ei, qui per metum concessit latroni auferre sibi equum, non auferatur jus eundem recuperandi persequendo eum in continenti, postquam cepit fugere. Quod oppressa post ratum Matrimonium patiaturo multo leviozem injuriam sine infamia, non satisfacit; nam auferatur illi jus valde estimabile eligendi sponsum infinite nobiliorem, impediturque status longè altior, & securior.

327. Objicies quintò abortio foetus inanimati non est tanti momenti, ut non liceat exigere aut reddere debitum cum periculo abigendi foetum inanimatum, ita Martin à S. Joseph. in *Monitor. Confessor tom. 1. L. 1. tract. 50. n. 2.* quia ob rem parvi momenti non est rationabile conjuges privare jure suo, ergo etiam non est saltem mortale facere abortum foetus inanimis ut vitam aut famam conservet. Respondeo nego antecedens cum Reliquis omnibus Theologis apud & cum Sanch. *L. 9. Disp. 22. n. 1.* damnantibus peccati mortalis conjuges Matrimonio utentes cum periculo abortus quin distinguant inter foetum animatum, ac inanimatum, unde male allegatur Sanch. à præfato Martin. pro sua sententia, cum is dicat manifestam

esse culpam mortalem, certam verò vocet Gasp. Hurtad. quem etiam pro se citat cit. Doctor, quando autem excusant à lethali loquantur vel de periculo levi, seu non satis fundato, quale timetur ex superveniente coitu, vel de abortu improprie tali, nempe de dissipatione materiae, ex qua unita, & coagulata foetus conciperetur, nisi accessisset novus coitus, qui impedit conceptionem, & prægnantiam, quæ tunc erat via, nec spectat ad abortum per n. 323.

Nec ratio Martini à S. Joseph. est vera, cum falsissimum sit abortum foetus inanimati esse parvi momenti, tum quia ex violenta abortione sæpe prægnantes incurrunt periculum propriæ sanitatis, uti testantur Medici apud cit. Didac. Hurt. n. 9. & respectu foetus, etsi non sit homicidium, est tamen adinstar, proinde respectu parentum adinstar patricidij, dum illi causant, quapropter *Cap. si aliquis 5. de homicid.* dicitur, ut homicida tenetur, qui causa explenda libidinis, &c. ut non ex eo soboles nascatur, homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare aut concipere. Ex his palam est periculum istud non esse momenti exigui, sed præponderat juri exigendi debitum adeò, ut hoc non roboretur, etsi periculum incontinentiæ immineat huic enim alijs remedijs obviari potest.

De cætero etsi pejus sit ex vi coitus novi impedire conceptionem jamjam causis suis debitam, aut se exponere periculo impediendi, quàm potionibus, nihilominus est, aut nullum, aut leve peccatum exigere debitum in tali statu non propter materiae levitatem, ut di-

cit cit. Martinus, sed quia copula superveniens aut nullum, aut exiguum affert periculum, aut si affert grave, id rarissimè accidit, & communiter ignoratur, imò aliquoties evenit superfatatio, & plures concipiuntur. Et si generatio non sequitur alijs causis attribui potest, ita Didac. Hurt. n. 52, subdens non esse injiciendos conjugibus scrupulos, sive ante sive post conceptionem indiscriminatim copulam exercentes communiter sine abortu, non ergo hic probabiliter timetur, nisi fortè sub tempus partus: tunc enim ex nimia, & frequenti ventris concussione id accidit in aliquibus. Vide Laym. L. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. n. 4. Ex quo videtur innuere, quod liceat viro periclitanti de vita propter feminis abundantiam exigere debitum cum periculo abortus, dum alia remedia desunt, idque probat exemplo; quod Laym. adducit de fera invadente Matrem, cui non modo fas est fugere, imò etiam ex præcepto naturali debet, ut fugâ vitam certo periculo expositam liberet, si posset, quamvis cum probabilissimo periculo abortus.

Quanto autem tempore opus sit, ut fœtus jam conceptus sufficienter formatus sit ad recipiendam animam rationalem, non unus est Doctorum sensus: communis enim sententia docet id accidere in masculis circa diem 40; in fœminis circa 80. in dubio autem sexum potius Masculinum præsumi, & hanc esse praxim sacre Pœnitentiariæ testatur Navarrus Conf. 46. de homicid. num. 2. cui subscribit Dian. p. 7. tract. 5. resol. 6. Alij apud cit. Didac. Hurtad. n. 48. censent animam rationalem non infundi, nisi post tres menses, aut quatuor à die

conceptionis, & interea animari animâ solum sensitivâ: econtra Ferd. de Mina approbatus à Tolet. L. 2. de anima. c. 4. alijsque putat totum hoc opus absolvi intra solos septem dies: alij statuunt pro sexu utroque diem sexagesimum ut terminum peremptorium: unde post bimestre fœtum abigensteneretur de homicidio: Ipse autem Didacus subscribit D. August. in L. 83. questionum q. 56. qui ex præcepta tunc communi Philosophorum sententia docet formari Corpus humanum diebus 45. Hippocrates Medicorum Princeps fœtum Masculum pro infusione animæ formari intra dies triginta, fœmineum intra quadraginta, idque probat, quod purgatio in partu masculi duret ad Summum triginta diebus, in partu fœminæ 42. quam sententiam passim approbant alij Medici. Unde sequitur pro praxi.

Primò talem fœtum ejectum si edat signa vitæ esse conditionate baptizandum. Secundò Procurantem sub id tempus abortum coram DEO esse homicidam, quia probabili periculo se exponit perimendi verum hominem. Tertiò quando culpabiliter quis cooperatur abortui, si post diligens examen factum pro loco, & tempore opportunum, adhuc maneat dubium invincibile, an fœtus fuerit animatus animâ rationali, aut non, censet nullam incurri irregularitatem quia jus irregularitatem pro causantibus abortum statuens nullibi exprimit incurri in mero dubio circa animationem, & ita sentiunt multi, ut Bardi Tamb. &c. unde infert Bardi de consc. Disp. 6. c. 7. §. 6. procurantem abortum die à conceptione 50. non potentem discernere sexum posse se gerere pro non irregulari, cui contradicit Didac. Hurt. n. 63.

